

СЕРТИФІКАЦІЯ ЛАНЦЮЖКА ПОСТАЧАННЯ «ВІД ВИРОБНИКА ДО СПОЖИВАЧА» ЗА СХЕМОЮ FSC

Це інформаційно-довідкове видання має на меті ознайомити працівників деревообробної галузі з сертифікацією ланцюжка постачання «від виробника до споживача за схемою FSC». Викладена інформація може бути корисною усім, хто цікавиться питаннями невиснажливого лісового господарства, системами лісових сертифікацій, лісовою сертифікацією за схемою FSC.

Видання здійснюється за підтримки компанії **Tetra Pak – Україна** під егідою **Дунайсько-Карпатської програми Всесвітнього фонду дикої природи (WWF-DCP)**

© РМЕО “ЕКОСФЕРА”
© Станкевич-Волосянчук О. І.
© Степчук С.Л.

Ужгород 2010

Що потрібно знати про лісову сертифікацію за схемою FSC виробникам продукції з дерева та целюлози?

Лісова сертифікація виникла у середині 80 років ХХ ст. завдяки активній діяльності громадських природоохоронних організацій, занепокоєних стрімким скороченням тропічних лісів внаслідок хижацької лісозаготівлі та продажем нелегальної деревини на світових ринках. Проводячи масові акції по всьому світу, природоохоронці бойкотували продукцію, яка була виготовлена з деревини, отриманої у такий спосіб.

Багато компаній, зокрема *Weyerhaeuser*, *McMillan Bloedel*, *Loisiana Pacific* та інші, стали об'єктами критики громадських природоохоронних організацій, внаслідок чого почали втрачати екологічно чутливі ринки Європи та Північної Америки. Результатом спільного пошуку шляхів підвищення довіри до політики та практики лісокористування стала ідея лісової сертифікації – як процедури встановлення відповідності системи ведення лісового господарства наперед визначеним екологічним, соціальним та економічним вимогам (стандартам). Пізніше лісова сертифікація із тропічних лісів поширилась і на ліси бореальної та помірної зони, перш за все на системи ведення лісового господарства Європи та Північної Америки.

Сьогодні найбільш поширеною системою лісової сертифікації є схема FSC (*Forest Stewardship Council – Лісової Наглядової Ради (ЛНР, часом перекладають також як Рада Розпорядників Лісів – РПЛ, або Лісова Опікунська Рада – ЛОР)*). Ця система включає 10 визнаних у всьому світі принципів та 56 критеріїв сталого ведення лісового господарства, що і є стандартом FSC. Підтвердження дотримання лісогосподарськими підприємствами цих стандартів здійснюється незалежним аудитором – організацією з сертифікації, акредитованою FSC. Процедури сертифікації гарантують незалежність, безпристрасність та об'єктивність оцінки ведення лісового господарства в будь-якій країні.

Наявність такого сертифікату у лісогосподарського підприємства свідчить про те, що продукція надходить із лісів, господарювання в яких здійснюється на принципах невиснажливого (сталого), постійного та безперервного лісокористування, що при веденні лісового господарства враховуються питання охорони довкілля та збереження біологічного різноманіття, інтереси працівників лісогосподарських підприємств та місцевого населення.

Лісова сертифікація – інструмент для становлення і підтримання екологічно, соціально та економічно збалансованого та сталого ведення лісового господарства. Її завданням є запобігти постачанню лісоматеріалів, заготовлених нелегально або з порушенням чинного законодавства та соціальних норм.

Типи сертифікатів за схемою FSC

Щоби продавати готову продукцію як сертифіковану за схемою FSC, лісозаготівельник, а також усі інші учасники переробки деревини, мають документально довести аудиторю, що вони використовують саме сертифіковану, а не сторонню сировину. Цей процес називається сертифікацією ланцюжка продукції «від виробника до споживача». Підприємства, які займаються лісовим господарством і лісозаготівлею, отримують один тип сертифікату, а ті, хто купує їхню продукцію, переробляє і продає готовий товар – інший тип сертифікату.

Процес лісової сертифікації поширюється і на лісову продукцію. Поява продукції з сертифікованих лісів на світових ринках призвела до формування відповідної групи її споживачів, які вже сьогодні відмовляються купувати вироби з деревини, отриманої у несертифікованих лісах. Отже, сертифікація почала відчутно впливати на конкурентоспроможність підприємств, потоки лісопродукції та кон'юнктуру, особливо на екологічно чутливих ринках.

Лісова сертифікація має на меті вдосконалення системи управління лісами та забезпечення доступу споживачів до сертифікованих лісових продуктів.

Розрізняють три типи лісового сертифікату за схемою FSC:

- Сертифікат ведення лісового господарства (FM – Forest Management). Видається лісгосподарським підприємствам різної форми власності

без права на використання товарного знаку.

- Сертифікат ланцюжка постачання «від виробника до споживача» (CoC – Chain of Custody). Відслідковується весь шлях сертифікованої лісової продукції від місця лісозаготівлі до споживача. Маються на увазі всі стадії лісопереробки до готової продукції (окрім підприємств роздрібною торгівлі, які продають вироби безпосередньо споживачу). Деревообробні та паперові підприємства отримують сертифікат і право використовувати товарний знак.

- Спільний сертифікат (FM-CoC) видається підприємству, яке займається веденням лісового господарства чи здійснює лісокористування і яке пройшло сертифікацію не тільки лісогосподарського менеджменту, а й ланцюжка постачання. У цьому разі підприємство має довести, що рух деревини у рамках лісозаготівельного процесу гарантує незмішування сертифікованої та несертифікованої сировини. Підприємство отримує сертифікат і право використовувати товарний знак.

Останнім часом FSC увів так звані змішані сертифікати. Суть таких сертифікатів полягає в тому, що 100 % FSC-сертифікована лісо-паперова продукція може змішуватися з так званою контрольованою (Controlled Wood, CW). Тоді товар маркується етикеткою «FSC із змішаних джерел». Сертифікат на контрольовану деревину може видаватись окремо (CW) і разом із сертифікатом CoC або суміща-

тись із сертифікатом FM. На відміну від сертифікатів FM і CoC, сертифікат CW не дає права окремого маркування продукції, а лише слугує додатком до сертифікату на лісопродукцію зі змішаних джерел.

Термін «контрольована» означає, що джерело походження продукції перевіряється за меншим, ніж при повній сертифікації, числом критеріїв. Всього таких критеріїв п'ять: 1) нелегальна деревина відсутня; 2) деревину заготовлено без порушення громадянських прав; 3) деревина не заготовлюється у лісах, де внаслідок нераціонального господарювання існує загроза збереженню особливих цінностей; 4) деревина не заготовлюється на ділянках, переведених у плантації інтенсивного лісовирощування, чи нелісових землях; 5) деревина не походить із лісів, де вирощують генетично модифіковані дерева.

Для чого потрібна сертифікація ланцюжка постачання «від виробника до споживача»?

У лісовій галузі істотними ризиками є екологічно та соціально безвідповідальне лісокористування, коли лісозаготівля провадиться з порушенням екологічних та соціальних норм. Наявність сертифікату є свідченням того, що лісопаперова продукція виготовлена без подібних порушень. Це принципово важливо на тих ринках, де враховується зокрема й екологічність продукції.

Сертифікація є ефективним засобом запобігання також нелегальних рубок, оскільки вся отримана із сертифікованих лісів деревина маркується відповідним способом та супроводжується документами, які унеможливають підміну. Отже, споживач, купуючи товари з такої деревини, впевнений у її походженні. Лісова сертифікація стає свого роду пропуском до «елітарного клубу» споживачів, яких об'єднує спільна ідея розвитку екологічно відповідального виробництва та соціально-етичного маркетингу.

Лісовий сертифікат ланцюжка постачання «від виробника до споживача» – пропуск на екологічно чутливі ринки

Нині західні екологічно чутливі ринки поряд із вимогами щодо якості продук-

ції, дотримання умов постачання та ціни висувують вимоги щодо легальності та відповідального відношення до лісозаготівлі, а також щодо прозорості постачання деревини, з якої виготовляється кінцева продукція. Споживач у Західній Європі чи США не купить товар з деревини чи целюлози, якщо на ньому немає знаку сертифікації. Більше того, останнім часом країни Євросоюзу роблять більш жорсткими заходи запобігання потраплянню на їхні ринки нелегальної чи несертифікованої деревини.

Якщо врахувати, що у наш час екологічно чутливими стають ринки не тільки у розвинених країнах світу, але й у країнах, що розвиваються, стає зрозумілим, чому сьогодні варто говорити про лісову сертифікацію в Україні.

Аналіз ринку сертифікованої лісопродукції вказує на її серйозні конкурентні переваги, зокрема:

- підвищення дохідності зовнішньоекономічної діяльності лісогосподарських підприємств – покупці готові платити дещо вищу ціну за таку продукцію;
- розширення доступу на екологічно чутливі ринки збуту;

- налагодження прямих та довгострокових партнерських стосунків, які передбачають роботу без посередників.

Наразі у світі більш як 400 компаній, які працюють на ринку лісоматеріалів,

об'єдналися у міжнародну мережу закупівельних груп. Закупівельні групи – це компанії, які створюють добровільні об'єднання і зобов'язуються купувати деревину та лісоматеріали, отримані винятково із сертифікованих лісів.

Для кого потрібна сертифікація постачання «від виробника до споживача»?

Усі, хто займається виробництвом, обробкою, переробкою чи торгівлею продукції з логотипом FSC, мають мати сертифікат CoC (див. таблицю).

Для того, щоб отримати право власності на FSC матеріал та/або здійснити будь-які зміни в FSC матеріалі чи FSC продукції, а також робити заяву про наявність FSC-сертифікованої продукції, потрібно

пройти сертифікацію ланцюжка постачання. Організаціям, у яких немає права власності на FSC-сертифікований матеріал чи продукцію (наприклад, транспортним, брошурно-палітурним компаніям, торговим агентам), проходити сертифікацію CoC не потрібно. Компанії, у котрих є кілька виробничих майданчиків, можуть подати заявку на спільний сертифікат для цих кількох майданчиків.

Виробництво виробів з дерева та будівництво		Виробництво целюлози, паперу та видавнича справа	
Лісопилки, лісові склади	Так	Підприємства з виробництва целюлози	Так
Виробники	Так	Підприємства з виробництва паперу	Так
Дистриб'ютори	Так	Продавці паперу	Так
Виготівники столярних виробів	Так	Продавці друкованої продукції	Так
Будівельні підрядні організації	Ні	Друкарня	Так
		Видавництво	Ні

Як отримати сертифікат ланцюжка постачання «від виробника до споживача»?

Для отримання сертифікату ланцюжка постачання «від виробника до споживача» необхідно зробити такі кроки:

1. Зв'язатися з органом сертифікації FSC.

Органи сертифікації виконують сертифікаційний аудит підприємств. Також вони можуть займатися навчанням та наданням інформації щодо сертифікації.

Нині в Україні діють такі сертифікаційні органи:

- **«NEPCON»** (офіційний представник акредитованої FSC програми “SmartWood”).

Контактна особа в Україні **Олеся Каспрук**
Контакти: ok@nepcon.net;
моб. +38 050 370 31 04

- **ІП «SGS Україна»**

(представник Швейцарської Групи SGS).
Контактна особа з CoC сертифікації в Україні **Олексій Дунець**
Контакти: ua.lviv@sgs.com;
моб. +38 050 395 23 68; www.ua.sgs.com

- **ТОВ «Лесная сертификация»**

Контактна особа в Україні **Сергій Розвод**
Контакти: sergiy_rozvod@ukr.net;
моб. +38 067 251 75 05

- **ICILA**

Контактна особа **Mr. Marco Clementi**
Контакти: FMCOC@icila.org;
тел.: + 39 039 3300 232;
факс: + 39 039 3300 230; www.icila.org

- **ТОВ «Контрол Юніон Україна»**

Контактна особа **Олексій Качковський**
Контакти: тел./факс: +38 044 235 67 01
akachkovskiy@controlunion.com.ua;

- **ВАТ «БЮРО ВЕРИТАС Україна»**

Контактна особа
Володимир Мельниченко
Контакти:
vladimir.melnichenko@ua.bureauveritas.com;
тел.: +38 044 490 29 79;
факс: +38 044 496 86 62

2. Подати заявку органу сертифікації FSC та отримати інформацію щодо вартості послуг та строків

3. Організувати заходи з проведення аудиту на підприємстві

4. Отримати позитивне рішення та сертифікат (XXX-CoC-#####). Зазвичай така процедура триває 4-6 тижнів з моменту першого контакту з органом сертифікації.

5. Проходити щорічний аудит.

Вимоги для проходження сертифікації ланцюжка постачання «від виробника до споживача»

1. Управління якістю: відповідальність, процедури, навчання та облік

Відповідальність: підприємство має призначити відповідального за виконання вимог стандарту сертифікації ланцюжка постачання та інформувати відповідний персонал про початок сертифікації.

Процедури: підприємство має розробити процедури управління ланцюжком постачання

Навчання: підприємство має скласти план й ознайомити персонал з процедурами управління ланцюжком постачання

Облік: підприємство має налагодити належний облік та зберігання облікової документації протягом 5 років.

2. Сфера поширення системи ланцюжка постачання

Групи продукції: виробнику різних видів продукції, зокрема на кількох майданчиках, слід об'єднати усі придатні для сертифікації види продукції (наприклад, книги, газети) в одну групу чи кілька груп. Види продукції, об'єднані в одну групу, мають мати однакові основні параметри вхідної сировини та вихідної продукції (наприклад, 100 % FSC-сертифікований папір на вході у друкарню та FSC-зміша-

ний, тобто з меншим вмістом FSC-сертифікованої сировини, папір на виході). Група продукції може проходити через одну з рекомендованих FSC систем контролю, в результаті чого на вихідній продукції (або в рахунку-фактурі) може фігурувати спеціальна FSC-декларація (наприклад, «FSC-чистий» або «FSC-змішаний матеріал»). Так, наприклад, на книзі чи шкільному зошиті буде вказано, що він зроблений з FSC-чистої (100 %) продукції, надруковано логотип FSC та код сертифікату CoC-XX-##### тощо.

Аутсорсинг: організації, які віддають роботи на підряд, можуть подати заявку на включення підрядного процесу в сертифікат ланцюжка постачання при дотриманні відповідних умов.

3. Відстежування джерел лісоматеріалів

Опис вхідних лісоматеріалів: усі лісоматеріали, що надходять на підприємство, реєструються за категоріями: FSC-чиста, FSC-змішана, FSC-вторинно перероблена, FSC-контрольована деревина, контрольований матеріал, вторинний матеріал «після споживача» або вторинний матеріал «до споживача».

Перевірка постачальника: облік постачальників вхідних матеріалів.

4. Прийом та зберігання лісоматеріалів: ідентифікація та розподіл

Ідентифікація вхідних лісоматеріалів: при прийомі лісоматеріалу переконайтесь у тому, що у рахунку-фактурі постачальника вказано кількість та категорія сертифікованого матеріалу, а також номер сертифікату.

Розподіл: вхідні сертифіковані лісоматеріали, які використовуються для виготовлення груп сертифікованої продукції, мають легко ідентифікуватися й відділятися від несертифікованих у часі, у просторі або ж в інший спосіб.

Правила перестороги при маркуванні продукції: якщо підприємство має намір продавати раніше марковану продукцію без її фізичної зміни при переробці, вона має з'ясувати (за допомогою органу сертифікації), чи правильно використовується маркування.

5. Контроль обсягів

Коефіцієнти виходу: на кожному етапі переробки, що передбачається, по кожній групі продукції слід визначити коефіцієнт виходу (співвідношення між кількістю вхідного лісоматеріалу та кількістю вихідного лісоматеріалу для певного процесу переробки).

Співвідношення лісоматеріалів: у кожній групі облік лісоматеріалів має підтверджувати відповідність кількості виготовленого лісоматеріалу заявленій кількості вхідного лісоматеріалу.

Визначення FSC-декларацій підприємство має визначити FSC-декларацію для

кожного облікового періоду або наряду-наказу відповідно до системи контролю, обраної для вказаної групи продукції.

Вибір системи (або систем) контролю: підприємство має обрати систему контролю, найбільш прийнятну для нього, яка буде застосовуватись надалі.

- Перевідна система: для всіх груп продукції
- Процентна система: для FSC-змішаної та FSC-вторинно переробленої груп продукції
- Кредитна система: для FSC-змішаної та FSC-вторинно переробленої груп продукції

FSC-декларація – це повідомлення, яке FSC-сертифікована компанія розміщує на рахунках, виділяючи повністю або частково FSC-сертифіковану продукцію. За типом FSC-декларації визначається, чи можна маркувати продукцію етикеткою FSC. Якщо продукція не відповідає вимогам для маркування FSC, але супроводжується FSC-декларацією, то вона може бути використана в ході подальшої переробки компаніями з сертифікованими ланцюжками постачання.

6. Продаж та постачання

Визначення вихідних лісоматеріалів, які продаються з FSC-деклараціями: для усіх вихідних матеріалів, які продаються з FSC-деклараціями, підприємство має вказати у рахунку-фактурі та транспортній документації контактну інформацію, номер сертифікату та опис продукції.

Маркування продукції: продукцію, яка продається з FSC-деклараціями, не можна маркувати етикетками інших систем лісової сертифікації.

Постачання FSC-контрольованої деревини: продаж FSC-контрольованої деревини має здійснюватись у відповідності до стандарту FSC-STD-40-005.

7. Маркування: нанесення маркування та продукцію та порогові вимоги для маркування

Існують три види етикеток, якими маркують продукцію FSC:

- етикетка «FSC 100 %» або «**FSC Pure**» визначає продукцію, у якій 100 % матеріалу отримано із FSC-сертифікованих лісів. Нею можна маркувати продукцію із декларацією «FSC Pure».
- етикетка «FSC зі змішаних джерел %» або «**FSC Mixed Sources**» визначає продукцію, виготовлену із суміші FSC-сертифікованого, вторинного та/або контрольованого матеріалу. Цією етикеткою маркують продукцію із декларацією «FSC Mixed Credit» або «FSC Mixed X %», де X дорівнює або перевищує 70 %.

- етикетка «FSC вторинно перероблене» або «**FSC Recycled**» визначає продукцію, 100 % матеріалу якої є вторинним, при цьому не менше 85 % якої є вторинним «після споживача» (можуть бути також відходи виробництва). Нею можна маркувати продукцію із декларацією «FSC Recycled Credit» або «FSC Recycled X %», де X дорівнює або перевищує 85 %. Відповідний відсотковий вміст вторинного матеріалу «після споживача» має бути вказано всередині значка вторинної переробки.

Категорії матеріалів, які змішуються для виробництва FSC-сертифікованої продукції

При виробництві груп FSC-сертифікованої продукції можна використовувати такі види первинних та вторинних матеріалів:

Матеріал, придбаний у FSC-сертифікованої компанії

FSC-чистий матеріал
«FSC Pure»

FSC-змішаний матеріал:

«FSC Mixed Credit» або «FSC Mixed X %». Якщо використовується остання декларація, то тільки X % об'єму чи ваги матеріалу вважається «FSC Mixed», інше – «FSC Controlled Wood»

FSC-вторинно перероблений матеріал:
«FSC Recycled Credit» або «FSC Recycled X %».

Якщо використовується остання декларація, то тільки X % об'єму чи ваги матеріалу вважається «FSC Recycled», інше – «FSC Controlled Wood»

FSC-контрольована деревина

«FSC Controlled Wood» – деревина, закуплена у компанії з сертифікованим ланцюжком постачання або у компанії, яка пройшла аудит за стандартом контрольованої деревини

Системи контролю FSC-сертифікованої продукції

Перевідна система контролю має на увазі компанії, які займаються торгівлею кінцевої продукції та виробництвом FSC-чистої продукції (наприклад, для дистриб'юторів, лісопильних підприємств, лісоторгових підприємств, друкарень).

Придбаний матеріал з FSC-декларацією продається з тією ж FSC-декларацією. Матеріали з різними FSC-деклараціями, змішані між собою, продаються з FSC-декларацією, яка покриває усі інші (вона відображатиме різні категорії матеріалів продукції). Наприклад, «FSC Recycled» + «FSC Mixed» = «FSC Mixed». Якщо матеріал із FSC-декларацією «FSC Controlled Wood» змішується з матеріалом із FSC-декларацією «FSC Pure», то такий продукт компанії, що працює за перевідною системою контролю, **не маркується** знаком FSC.

Процентна система контролю підходить компаніям, які виготовляють продукцію із деклараціями «FSC Mixed» та «FSC Recycled», але не підходить для торгівлі готовою продукцією. Рекомендується лісопильним підприємствам, підприємствам первинної та глибокої переробки, друкарням.

Продукція з різними FSC-деклараціями

змішується і вся 100 % продається з відсотковою FSC-декларацією (наприклад, «FSC Mixed X %»). Процентний склад визначає кількість первинного FSC-матеріалу та/або кількість вторинного матеріалу «після споживача», що міститься в продукції. Решта матеріалу має бути перевірена і підтверджено як FSC-контрольована деревина. Для матеріалів, куплених з відсотковою FSC-декларацією, тільки вказаний у відсотках вміст матеріалу (X %) може бути використаний для подальших розрахунків. Для того, щоб продукцію можна було маркувати етикеткою FSC, відсоток вмісту матеріалу в FSC-декларації має дорівнювати або перевищувати 70 %.

Кредитна система контролю використовується компаніями, які виготовляють продукцію із деклараціями «FSC Mixed» та «FSC Recycled». Не підходить для торгівлі готовою продукцією та друкарень. Підходить радше лісопильним підприємствам та підприємствам первинної та глибокої переробки.

Продукція з різними FSC-деклараціями змішується і продається з кредитною FSC-декларацією (наприклад, «FSC Mixed Credit»). Тільки частина продукції продається з FSC-декларацією. Вона має

дорівнювати частці FSC-сертифікованого або вторинного «після споживача» матеріалу, який міститься у готовій продукції. Решту матеріалу має мати підтвержене походження і продаватись як FSC-контрольована деревина. Для

матеріалів, куплених із кредитною FSC-декларацією, весь такий матеріал може використовуватися для подальших розрахунків. Матеріал з кредитною FSC-декларацією маркують етикетками «FSC Mixed Credit» та «FSC Recycled Credit».

Для підготовки публікації були використані матеріали, розміщені на веб-сайтах:
www.booksite.ru/forest/forest/actual/3.htm
www.wvf.ru/data/publ_period/forest_mag20/21.pdf
www.mplho.mobyce.com/sertific.php
<http://blogforbuilder.ru/oborudovanie/lesnaya-sertifikaciya-v-ukraine-sostoyanie-i-perspektivy.html>
<http://www.lesprominform.ru/jarchive/articles/itemprint/933>
<http://www.zapkaelles.ru/files/fsc.doc>
<http://www.mplho.mobyce.com/sertific.php>
http://vestnik.mstu.edu.ru/v09_3_n23/articles/13_besk.pdf

У публікації використані фотоматеріали з веб-сайту www.fsc.org

Сертифікація ланцюжка постачання «від виробника до споживача» за схемою FSC

Інформаційно-довідкове видання

Текст: Оксана Станкевич-Волосянчук

Редакція: Роман Волосянчук

Макет, верстка, дизайн: Сергій Степчук

ЕКОСФЕРА – регіональне молодіжне екологічне об'єднання, створене у січні 1999 року.

Головною метою організації є активізація природоохоронного руху через проведення екологічних досліджень, еколого-просвітницьку роботу та представлення інтересів й захист екологічних прав громадян Карпатського регіону.

Окремі проекти охоплюють Карпатський Єврорегіон (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька області України, Словаччина, Угорщина, Польща, Румунія) та всю Україну.

Сьогодні ЕКОСФЕРА є партнером:

Інституту Сталих Спільнот (США) у проекті “Мережа громадянської дії в Україні” (ISC/UCAN), організації FISE (Польща) у проекті “Академія місцевого розвитку”, організації Intercooperation (Швейцарія) у проекті “Швейцарсько-український проект розвитку лісового господарства у Закарпатті, Україна – FORZA”, Волинського Ресурсного Центру (Україна) у проекті “Розвиток місцевих ресурсів”, WWF (Австрія)

та учасником:

Асоціації „Мережа за сталий розвиток Закарпаття”,
Європейської асоціації “Дунайський Енвайроментальний Форум”,
Робочої групи “Карпатський Регіон”,
Робочої групи “Екологічна Освіта”,
Робочої групи “Довкілля та ЗМІ”
Української Річкової Мережі

Напрямки діяльності ЕКОСФЕРИ:

1. Еколого-просвітницька діяльність: екологічна освіта та виховання учнівської молоді, проведення екологічних таборів, розвиток “зеленої” журналістики, видання літератури методичного та природоохоронного спрямування.
2. Екологічні дослідження: громадський екологічний моніторинг та експертиза, проекти зі збереження біорізноманіття, вивчення і збереження водних та лісових екосистем.
3. Сприяння сталому розвитку місцевих громад: покращення комунальних послуг, енергозбереження, розвиток сільського зеленого та екологічного туризму, пропаганда органічного сільського господарства.
4. Природоохоронна адвокація: представлення інтересів та захист екологічних прав громадян.